

Huvudman

Stiftelsen för kristna skolor
Org. Nr 857202-7434
ann@egestal.se

Beslut

Datum 2024-09-02
Dnr 2024:3585
Sida 1 (5)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vasaskolan i Göteborgs kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 27 juni 2024

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 genomfört en tillsyn av Vasaskolan i Göteborgs kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande konfessionella inslag i utbildningen samt om verksamheten följer bestämmelserna om att undervisningen är saklig, allsidig och bygger på vetenskaplig grund samt att undervisningen är icke-konfessionell.

Skolinspektionen har den 27 juni 2024 beslutat att förelägga Stiftelsen för kristna skolor att senast den 19 november 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande konfessionella inslag i utbildningen.

Stiftelsen för kristna skolor har den 23 augusti 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Stiftelsen för kristna skolor har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpits.

Motivering av beslutet

Konfessionella inslag i utbildningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 27 juni 2024 att Vasaskolan inte uppfyllde författningarnas krav vad gäller huvudmannens skriftliga information om konfessionella inslag i utbildningen, att deltagandet i konfessionella inslag är frivilligt samt att huvudmannen ska försäkra sig om att elever är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag alltid är frivilligt.

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att eleverna i mellan- och högstadiet, i samband med första skoldagen, har fått skriftlig information gällande vilka konfessionella inslag som förekommer i utbildningen samt vilka alternativ som erbjuds för de elever som inte vill delta i konfessionella inslag. Även vårdnadshavarna har fått hem skriftlig information gällande vilka konfessionella inslag som förekommer jämte en samtyckesblankett där de ombeds att ta aktivt beslut kring huruvida deras barn ska delta i konfessionella inslag eller inte. Både vårdnadshavare och eleverna från mellan- och högstadiet ska skriva under blanketten och returnera denna till skolan. Skolinspektionen har tagit del av den skriftliga informationen avseende de konfessionella inslagen och alternativ som erbjuds. Informationen innehåller uppgifter om vilka konfessionella inslag som kan förekomma i utbildningen, när de kan förekomma samt en påminnelse om att de konfessionella inslagen är frivilliga.

Huvudmannen har vidare uppgett att eleverna i förskoleklass och i lågstadiet, utöver den information som har gått hem till vårdnadshavarna, har fått muntlig information om frivilligheten av sin klasslärare med förtydligande kring att de konfessionella inslagen är frivilliga. Samtliga elever var närvarande enligt klasslistan och lärarna har återkopplat till rektorn när de haft den muntliga genomgången med eleverna vilket ägde rum mellan den 15 och 19 augusti 2024. Även eleverna på mellan- och högstadiet har fått kompletterande muntlig information om frivilligheten i samband med att den skriftliga informationen delades ut första skoldagen.

I sin redovisning uppger huvudmannen vidare att för de elever som inte vill delta i konfessionella inslag erbjuds ett tydligt alternativ. Alternativet har presenterats skriftligt för eleverna under lektionstid den 15 alternativt den 16 augusti 2024 samt också förmedlats muntligt. Huvudmannen har slutligen uppgett att de konfessionella inslagen i utbildningen återupptas den 21 augusti 2024 efter att eleverna och deras vårdnadshavare fått både muntlig och skriftlig information.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § skollagen (2010:800) framgår att med konfessionell inriktning avses inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag. Med konfessionella inslag avses bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag.

Av förarbetena till ovan nämnda bestämmelser i skollagen (prop. 2021/22:157, s. 109) framgår att formuleringen "bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion" avser religionsutövande som ligger nära religionsfrihetens kärna enligt regeringsformen. Inslag som omfattas är till exempel trosbekännelse, bön och predikan. Betydelsefullt kan också vara i vilket sammanhang en handling sker. Även sjungande av

religiösa sånger eller recitation av religiösa texter kan innebära bekännande eller förkunnande beroende på ordalydelsen och omständigheterna när detta utförs.

Av 1 kap. 7 a § skollagen framgår att om huvudmannen för en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med de begränsningar som följer av 7 b och 7 c §§.

Av 1 kap. 7 b § skollagen framgår att i en utbildning med konfessionell inriktning får undantag från det som anges i 5 § tredje stycket om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag. Deltagandet i konfessionella inslag ska alltid vara frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta.

Av förarbetena till bestämmelsen ovan framgår (prop. 2021/22:157, s. 49 och 115) att vid tillämpning av denna bestämmelse ska även 10 § beaktas. Enligt den bestämmelsen ska barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Barnet ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne, bland annat när det gäller deltagande i utbildning med konfessionella inslag och barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. När det gäller barns rätt att komma till tals har FN:s barnrättskommitté uttalat att det är viktigt att barnets autonomi i förhållande till vårdnadshavare respekteras och att också relativt unga barn ska ha rätt till befrielse från konfessionella inslag i skolan utan att vårdnadshavares samtycke ska krävas.

Av förarbetena (prop. 2021/22:157, s. 49–51 och 114–115) framgår vidare att huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och elever är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Detta kan ske på olika sätt, genom skriftlig information till vårdnadshavare och elever i förväg eller genom muntlig information. Denna bestämmelse går längre än bestämmelsen om skriftlig information och innebär bland annat att elever som inte får skriftlig information ska få muntlig information. Det kan också innebära att muntliga förtydliganden behöver göras inför enskilda konfessionella moment, så att det inte i den praktiska situationen framstår som att det inte finns någon valfrihet. Av förarbetena framgår vidare att för att kravet på frivillighet ska kunna uppfyllas bör barnet eller eleven alltid ha rätt att utebli från det konfessionella inslaget. Det är viktigt att frivilligheten blir reell och att huvudmannen säkerställer att de elever som väljer att avstå från ett konfessionellt inslag inte exkluderas från gemenskapen eller på andra sätt drabbas av negativa konsekvenser.

Av 1 kap. 10 § skollagen framgår att barnets bästa vara utgångspunkt i all utbildning som rör barn. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

I förarbetena till skollagen (2009/10:165, s. 638) framkommer att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För att barnet ska kunna utöva sin rätt att komma till tals måste han eller hon få information om vad frågan gäller på ett sätt som är begripligt för barnet. Situationer där barnets rätt att komma till tals särskilt bör beaktas är bland andra utarbetandet av individuella utvecklingsplaner, tillsynsbesök och deltagande i utbildning med konfessionella inslag.

Av 1 kap. 7 c § skollagen framgår att vid fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och i mellanstadiet och i högstadiet, även till eleven.

Av 1 kap. 7 d § skollagen framgår att information enligt 7 c § ska innehålla uppgifter om 1. vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma, 2. vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår enligt 7 b § tredje stycket, och 3. en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt enligt 7 b § andra stycket.

Av förarbetena till bestämmelserna ovan (prop. 2021/22:157 s. 50–51 och 116–117) framgår att det är viktigt att den skriftliga informationen är tydlig. Informationen ska innehålla vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma. Informationen kan exempelvis handla om att det regelbundet förekommer inslag i form av andakt, predikan, trosbekännelse, bönestunder eller böner under en morgonstund före morgonsamlingen eller inför måltider. Om aktiviteter planeras där det inte går att exkludera konfessionella inslag i aktiviteten utan att syftet med aktiviteten går förlorat, ska information lämnas också om sådana aktiviteter.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas.

X Linda Lundberg

Beslutsfattare

Signerat av: Linda Lundberg

X Helena Lanver

Föredragande

Signerat av: Helena Lanver